

C2

ÜNİTE 5: Not Alma

Etkinlik 4: Dinleme Metni

DOĞAL KAYNAKLAR VE EKOSİSTEM

Doğal kaynaklar; var olması, değişmesi ve gelişmesi insanların bilinçli eylemlerini gerektirmeyen canlı ve cansız çevreyi belirleyen varlık ve nesnelerdir. Hava, su, toprak, bitki örtüsü, hayvanlar ve madenler dünyanın doğal kaynaklarını oluşturur.

Doğal kaynaklar insan nüfusunun yaşamını sürdürmesi ve gelişimi için hayati önem taşımaktadır. Yaşamı işlevsel kılan araç ve gereçlerin hemen hemen tamamı doğal kaynaklardan sağlanmaktadır. Çeşit bakımından zengin olan doğal kaynaklar değişik ölçütler göz önüne alınarak sınıflandırılabilir. Örneğin, sürdürülebilirliğine göre “tükenebilen doğal kaynaklar” ve “tükenmeyen doğal kaynaklar” şeklinde sınıflandırma yapılabilir. Madenler, canlı türleri ve canlı yaşam alanları gibi bazı kaynaklar sonludur, yani tüketildikleri veya tahrip edildikleri zaman yok olurlar. Hava, su ve ağaç gibi kaynakların yenilenebilir olmakla birlikte, kendi kendilerini temizlemeleri, yeniden yetişmeleri ve yenilenmeleri için genellikle çok uzun bir süre geçmesi gerekir. Doğal kaynaklar “canlı doğal kaynaklar” ve “cansız doğal kaynaklar” olarak da sınıflandırılabilir. Biyolojik çeşitliliği oluşturan hayvanlar, bitkiler ve çeşitli mikro yapıdaki canlılar, canlı doğal kaynakları oluştururken bu canlı kaynakların yaşadığı su, hava, toprak gibi ortamlar ile madenler ve fosil yakıtlar gibi yer altı zenginlikleri cansız doğal kaynaklardır.

Doğal kaynaklar, ülkelerin ekonomik gelişimlerini belirlemede önemli bir etmendir. Ülke ekonomileri ile doğal kaynaklar arasında sıkı bir ilişki vardır. Ekonomiyi oluşturan tarım, sanayi ve hizmet dalları, doğal kaynaklara bağlı olarak kurulur ve gelişir.

Ekosistem; canlılar ve canlıların içinde yaşadığı hava, su ve toprak gibi ortamlardan oluşmaktadır. Temiz su, hava, gıda ve kereste sağlamanın yanı sıra tıp, eczacılık ve tarımda zararlılarla mücadele gibi birçok alanda da ekosistemden yararlanılmaktadır. Örneğin bitkiler havayı temizler ve canlılar için barınma ve beslenme ortamı sağlarken öte yandan toprak aşınım ve taşınımını önler, toprağa organik madde kazandırır. Ayrıca son yıllarda biyoloji bilimindeki gelişmeler sonucu birçok bitki türünün, tıp ve eczacılıkta kullanılmasıyla çeşitli bitkilerden birçok bileşik elde edilmektedir.

Dünya ekosisteminde her bir türün diğer türlerle etkileşimde bulunması nedeniyle bir türün kaybı, zincirleme olarak diğer bütün canlıların yaşamını etkilemekte ve hatta başka türlerin de yok olmasına yol açabilmektedir. Kaybolan her tür ise ekosistemimizde sonsuza kadar yok olan bir genetik bilgi hazinesidir.

Kaynak: AÖF, Çevre Sorunları ve Politikaları kitabından düzenlenmiştir.